

ΤΑ ΣΥΝΤΑΡΑΚΤΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΟΥ

ΜΙΑ ΕΡΩΤΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΠΑΓΟΥΣ

Ποιές είναι ή πιε εϋχορισμένες γυναικες του κέρου. Έσκιμώδες και Έσκιμώει. Τό τραχικό τέλος του Γιάν. Ένα πτόμα μέ- αα στήν παγωμένη νύχτα. Η έκδικησι της Νενέλλας. Τό παράξενο δικαστήριο των Έσκιμώων. Γιατί ή γυναικες τους έ- χουεν πάντα δικη. Πός χωρίζουν οι Έσκιμώοι. Η θανατική προσέβη την ώρα του χερου, κλπ.

Κρίστιαν Λέντεν, ένας από τους καλύτε- ρους οδηγούς των έξερευνητικών αποστο- λων στις άπειραντες Πολικές εκάσεις, ά- φηγήθηκε τελευταίως στον Άγγλο ό- πτικο Έμιλ Ούτκινσον μερικés από τις παράξενες συνήθειες των ιθαγενών του Πόλου. Άπ' αυτές ό Άγγλος όότικο βγάξει τό συμπέρασμα ότι ή γυναίκα των Έσκιμώων είναι τά πιό εϋχορισμένα πλά- σματα στον κόσμο. Και καθώς θά διηγε, έχει άπολυτό δικη.

—Έβγαζε βραδυαστή, γράφει ό κ. Ούτ- κινσον, είκοσι μίλια μακριά από τον κα- τών και τά πιό άνατηρματικά έργάσματα των Έσκιμώων μπροστά σ' αυτά, είναι μικροπρόθεσις. Η γυναίκα εϋδοτέρα είναι τό στόλισμα τού σπιτιού τού Έσκιμώου. Ό άνδρας της ποτέ δέν κάνει γάτι, άν δέν την ρωτήσει. Άκόμη κι' όταν πηγαίνει στό κνήρι, Είνε ή κυρία τού σπι- τίου. Αυτή διατάσσει κι' αυτή κανονίζει τή ζωή τους. Νά σκοτώσης τή γυναίκα σου μέσα στό σπίτι, είναι τό με- γάλιστο έργάσμα. Άν ήμεις τον οδηγώ- σαις μακριά από τό εργάσμα, στην απέ- ραντη έκτασι τού χιονιού, τότε... ό Θεός ές σε κρίνει! Κομμά ήμεις γυναίκα δέν ακολουθεί μόνη τον άνδρα της στό κνή- ρι. Πρέπει να είναι μαζί κι' άλλος σύντρο- φός του. Τότε κάνει τά...γιακά μάτια σ'έ- να άν' ατόύς, ό όποιος σκοτώνει τον άν- δρα της και την παίρνει μαζί του! Ό ήμεις στους Έσκιμώους είναι τό πιό άπλό πράγμα τού κόσμου φτάνει ό ύπαρξής γιαιτός να χωρίσει άπ'ατά δέματα λευ- κής άρκουδας στον άνδρα και σ' αδελ- φά της γυναίκας, για να τους καταλήσει κι να δώσουν τή ανακατάθει τους. Σά- να ήμεις ένας Έσκιμώος παντρεύεται μ' αυτό τον τρόπο. Όλοι τους προτιμούν τή άπαγογή. Και δέν είναι άσυνήθιστο πράγμα άλλο πάλι Έσκιμώοι για τήν κλέψου, ένώ θά την οδηγή ειχαριστημένω στό εργά- σμα του, στό σπίτι του. Άν δέν έχει άκόμη σπιτι, τότε τό χτίει ήμνος του, μέ- σα σ' έξοσι λεπτά της ώρας! Τά σπιτι των Έσκιμώων, καθώς ξέρετε, είναι καλύ- βες από κρυσταλλωμένο χιόνι. Έτσι δέν έχουν και πολή υαμαρία για να χρισθούν. Ό πιό πλούσιος Έσο άπ' αυτή τή καλύβη στήνουν ένα κτουπις, μά χροματιστή τέ- τα, κάτω από τήν άκία ή γυναίκα πρ- ναίει τις περισσότερες ώρες της μέρας της, γιατι μέσα στό εργάσμα κάνει υπερβολι- κή...έσθη! ...

—Τι συμβαίνει, Κρίστιαν ; τόν ρώτησα. Τί έχουν τά σκυλιά ; —Κάποιος πρέπει ναίνα διατάρα, μου απάντησε, σπώνοντας άδι- κωφα τους όποιους του. Έτσι να είναι κα- νείς κνήριός.

—Μά δέν άκούσαμε κανένα θόρυβο έλ- κήθρου. Έπειτα ξεχνάς ότι θέλωμε άκό- μη είκοσι μίλια ως τό χορό ; —Τά σκυλιά δέν γελιούνται ποτέ, μί- στρο Ούτκινσον.

Σταματήσαμε τό έλκνθρο και προσπα- θήσαμε ν' άκούσουμε καλύτερα. Μά τίποτι δέν τάραξε τή νυχτερινή ήσυχία. Μόνο τά σκυλιά έβγαζαν πένθνια ουρλιασματά. —Άς λίσουμε τον «Μιλιά», μου είπε ό Λέντεν, κι' ές άήρουμε ελεύθερα και τ' άλλα σκυλιά να τον ακολουθήσουν. Έ- ται θα ικανοποιήσουμε τήν περιέργειά μας.

—Αυτό ήμεις μπορούμε να μας στοιχίσει πολή άκρίβη, παρατήρησα. Μπορεί να χά- σουμε τό δρόμο... —Ό καρός άπόρη είναι καλός. Έχετε έμπιστοσύνη σέ μένα...

Άνισμα λοιπόν τον «Μιλιά» κι' άήρ- σουμε τ' άλλα σκυλιά να τον ακολουθή- σουν. Αυτός ό μολοσός στάθηκε ένα λε- πτό, μόρισε λίγο τον άνρα κι' έπειτα μ' έ- να πηδημα χάθηκε από μπροστά μας. Τό έλκνθρο, άκούθρητο, τον ακολουθούσε, έ- νό ήμεις νοιάσαμε να μας πνήγι ή περι- έργεια. Αυτό τό τρελλό τρέξιμο μέσα στό σκοτάδι βάστηξε μία ώρα. Ξαμικά τά σκυλιά σταμάτησαν κι' άρχισαν να γρυ- λίζουν. Διπλα τους ό «Μιλιά» έσκαβε, γανγίζοντας, τό χιόνι. Άναφα τό ήλεκτρι- κό φανάρι μου. Πάνω στη λευκή έπιπέ- ναια του χιονιού είχα διακρίνει μεγάλες κόκκινες κηλίδες.

—Αυτό είναι αίμα ! Έκανα κατάπληκτος. Άνθρωπινο αίμα !... —Ό «Μιλιά» είχε ξεχάσει τώρα ένα χερύ άνθρώπου ! Τόν βοηθήσαμε κι' ήμεις στό έργο του. Μετά από λίγα λεπτά ανακαλύφθηκε ένα πτόμα.

—Είνε ό Γιάν, μου είπε με μία παράξενη φωνή ό Λέντεν. Ό άρρα- θωνιαστικός της Νενέλλας. Κάποιος τού έχει κερφομένο ένα μαζαίρι στην καρδιά.

—Ένα έργάσμα, Λέντεν ; —Όχι. Ό Γιάν δέν ήταν πλούσιος. —Τότε ; —Μιά έκδικησις. Τό μαζαίρι που δέν σκότωσαν είναι γυναικείο.

Κι' άλήθεια, όταν φτάσαμε στον καταλιισμό, φέρνοντας τό πτόμα τού Γιάν, βοήκαμε τους γέρονς Έσκιμώους μαζεμένους σ' ένα εργάσμα (σπιτι από πάγο), να σκέπτονται τί θα έκαναν τήν άμορφη Νενέλλα, που δό και λίγες ώρες τους είχε άμολογήσει ότι είχε σκοτώσει τον άρραθωνιαστικό της. Εκείνη παρακολούθησε μ' άπάθεια τις συζητή- σεις τους, καθισμένη πάνω στο δέμα μιας λευκής άρκουδας. Όταν είδε τό πτόμα τού Γιάν, έκανε ένα μορφασμό άηδίας και γύρισε άλλου τό πρόσωπό της. Η Νενέλλα ήταν μία πολή άμορφη Έσκιμώα, δεκαέ- ξη χρόνων. Ό Γιάν τήν είχε έρωτευτή παρόμοια κι' επειδή εκείνη δέν

άνταλοκρινόταν στον έρωτά του, άποφάσισε να τήν άπαγάγη. Και πρί- ματι, εκείνο τό βράδυ είχε κατορθώσει να τήν κλέψη από τό σπιτι της. Σύμφωνα ήμεις με τά έθιμα των Έσκιμώων, μία γυναίκα, όταν κλέβεται από έναν άνδρα, θεωρείται πειά ότι τον έχει άρραθωνιασθή κι' αναγκάζεται να δεχθή να γίνη γυναίκα του. Η Νενέλλα, όταν συ- νήλθε από τον τρόμο της, είδε ότι καθόταν στό πλευρό τού Γιάν κι' έ- τρεχαν, όπως ήταν ή συνήθεια, μακριά από τό χορό, για να κάνουν τους γάμους τους. Δέν έδειξε όποιοσά κανένα φόβο κι' όταν εκείνος θέλησε να τήν πάρη στην άγκαλία του, τού κάρφωσε με άπάθεια τό μαζαίρι της στην καρδιά. Έπειτα από τό έλκνθρο και τον έθαψε μέσα στό χιόνι. Κατόνω, με τήν ίδια ψυχραιμία, ξαναγύρισε στό χορό και παρουσιάστηκε μπροστά τού γέρονς Έσκιμώου για ν' ά- κούση τήν τιμωρία της.

—Θά τήν γιάτωση, γιατι είναι γυναίκα, μου ψήφισε ό Λέντεν. Ξέ- ρετε, ή γυναίκα εϋδοτέρα έχουν μεγαλύτερη αξία από τους άνδρες. Έ- χουν πάντοτε δικη. Βλέπετε, είναι πολή λιγότερος από αυτούς. Κάθε μέρα στους καταλιισμούς των ιθαγενών έξ άτίας τους γίνονται άγρια έρωτικά δράματα. Οι Έσκιμώοι άλληλοσφάζονται με τέτοια λύσσα, ώ- στω και τά πιό άνατηρματικά έργάσματα των Έσκιμώων μπροστά σ' αυτά, είναι μικροπρόθεσις. Η γυναίκα εϋδοτέρα είναι τό στόλισμα τού σπιτιού τού Έσκιμώου. Ό άνδρας της ποτέ δέν κάνει γάτι, άν δέν την ρωτήσει. Άκόμη κι' όταν πηγαίνει στό κνήρι, Είνε ή κυρία τού σπι- τίου. Αυτή διατάσσει κι' αυτή κανονίζει τή ζωή τους. Νά σκοτώσης τή γυναίκα σου μέσα στό σπίτι, είναι τό με- γάλιστο έργάσμα. Άν ήμεις τον οδηγώ- σαις μακριά από τό εργάσμα, στην απέ- ραντη έκτασι τού χιονιού, τότε... ό Θεός ές σε κρίνει! Κομμά ήμεις γυναίκα δέν ακολουθεί μόνη τον άνδρα της στό κνή- ρι. Πρέπει να είναι μαζί κι' άλλος σύντρο- φός του. Τότε κάνει τά...γιακά μάτια σ'έ- να άν' ατόύς, ό όποιος σκοτώνει τον άν- δρα της και την παίρνει μαζί του! Ό ήμεις στους Έσκιμώους είναι τό πιό άπλό πράγμα τού κόσμου φτάνει ό ύπαρξής γιαιτός να χωρίσει άπ'ατά δέματα λευ- κής άρκουδας στον άνδρα και σ' αδελ- φά της γυναίκας, για να τους καταλήσει κι να δώσουν τή ανακατάθει τους. Σά- να ήμεις ένας Έσκιμώος παντρεύεται μ' αυτό τον τρόπο. Όλοι τους προτιμούν τή άπαγογή. Και δέν είναι άσυνήθιστο πράγμα άλλο πάλι Έσκιμώοι για τήν κλέψου, ένώ θά την οδηγή ειχαριστημένω στό εργά- σμα του, στό σπίτι του. Άν δέν έχει άκόμη σπιτι, τότε τό χτίει ήμνος του, μέ- σα σ' έξοσι λεπτά της ώρας! Τά σπιτι των Έσκιμώων, καθώς ξέρετε, είναι καλύ- βες από κρυσταλλωμένο χιόνι. Έτσι δέν έχουν και πολή υαμαρία για να χρισθούν. Ό πιό πλούσιος Έσο άπ' αυτή τή καλύβη στήνουν ένα κτουπις, μά χροματιστή τέ- τα, κάτω από τήν άκία ή γυναίκα πρ- ναίει τις περισσότερες ώρες της μέρας της, γιατι μέσα στό εργάσμα κάνει υπερβολι- κή...έσθη! ...

Τρεις νεαρές και ώριμές Έσκιμώες

Αυτή τή στιγμή ό ένας από τους γέ- ρους Έσκιμώους κάλεσε κοντά του τήν Νενέλλα.

—Γιατι σκοτώσες τον άνδρα σου ; τήν ρώτησε.

—Γιατι δέν ήταν δυνατός και δέν μπορούσα να τον άπαγάσω. Θά ήμουν ύποχρεωμένη να τον χωρίσω ήστερα από λίγο καιρό, άπάντησε με ειλικρίνεια ή νέα.

—Πώς χωρίζουν οι Έσκιμώοι ; ρώτησα τον Λέντεν.

—Στό χορό.

—Στό χορό ; άπόρησα.

—Βεβαίως. Όταν μία γυναίκα έχει βαρεθή τον άνδρα της, σέ μία γιορτή των Έσκιμώων, που όλοι μαζί οι ιθαγενείς χορεύουν και δια- σκεδάζουν, τήν ώρα που χορεύει κι' εκείνη μ' αυτόν, άφηνει να τής πέ- στω τό χροματιστό μαντήλι της μέσης της. Αυτή είναι ή μεγαλύτερη προσβολή για έναν σύζυγο. Είνε σάν να τού λέη ότι δέν είναι ικανός ούτε να τής κρατήσει τό μαντήλι της. Οι άλλοι Έσκιμώοι τήν τραγυρι- ζουν άμέσως, κι' άν είναι άμορφη, γίνεται μία σωστή μάχη για τήν άπόκτησι αυτού τού μαντηλιού. Εκείνος που θά κατορθώσει να πάρη τό μαντήλι στα χέρια του και να τής τό δώσει, είναι ό νέος σύζυγός της. Όσο για τον παλιό άνδρα της ; Αυτός φεύγει ντροπισμένος από τή γιορτή και δέν τοιμάει πειά να ξανακτυπάει άλλη γυναίκα... Ό γέρονς Έσκιμώος, που ρώτησε τή Νενέλλα για τό φόνο τού συ-

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ 730 ΜΑΝΙΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΡΣΙΚΗ

(Ένα σπάνιο ιστορικό έγγραφο)

ΑΤΑ το έτος 1670 οι κάτοικοι της Μάνης —

ζώντων άποφασίστην να σταλή ως πρόσθετο στά διάφορα γενοτικά κούτη της 'Ιταλίας ένας έγκρατος και μορφωμένος Άσων, ο Στεφανόπουλος ή Στεφανόπου. Πραγματικά, ο Άσων αυτός άνευχθησε ύψους, επισήφθηκε τις Δημοκρατίες και τα βασίλεια της Βενετίας, της Φλωρεντίας, της Ρώμης, της Σαρδηνίας κλπ., αλλά κανένα από αυτά τα κούτη δέν δέχονταν μετανάστες 'Ελλήνας στά διάβη του. Έθεωρούσαν τότε στην Εύρώπη, γενικά, οι 'Ελληνες ως ταρχαλά στοιχεία κι' ή διάφορες κυβερνήσεις προσημίζονταν ένα σωρό έπιτάκια, γιά ν' άνηρθην τη φιλοξενία αυτή.

Άκούοντας όμως ο Στεφανόπουλος, και χωρίς ν' άπογοητευθεί, έπισκέφθηκε στα τελευταία και την ίσχυη κι' άνηρη τότε Δημοκρατία της Γενεύης. Υπόβαλε στή Γενουσία της την θεμική παράκληση των συμπατριωτών του, κι' ο γερουσιαστή ασουσιμα — άρου άπεινιμαν συγχρόνως πολλές τιμές κι' έγκάρδια ύπαδοχη στον Στεφανόπουλο — παραδέχτηκε και την παράκλησή του.

Άποφασίστηκε τότε, σε μια τελευταία συνεδρίαση της Γενουσιίας, να παραχωρηθή στους 'Ελλήνας ως τόπος έγκαταστάσεως, το δικαίω παράλι της νήσου Κορσικής, το όποιο λεγόταν τότε «Παομία» και να τεθή ο οικονομισμός αυτός υπό την προστασία της Δημοκρατίας των Γενουσιώνων. Συγχρόνως όφαιτρε και μια έπιτροπή, ή οποία θά συνοδεύε τον Στεφανόπουλο ως εκεί, γιά νά εξετάση και μόνος του προηγουμένως το μέρος.

Ο Στεφανόπουλος έπηγε στην Κορσική, εξέτασε το μέρος πού θά έγκαταστάνοί οι Μανιάτες κι' έγκαταστήμενος πού, ήρρισε στη Μάνη, συνεκάλεσε τη γενική συνέλευση των προκρίτων κι' άνέφερε σ' αυτήν το εύχριστο άποτέλεσμα των ένεργειών του. Άποφασίστηκε τότε νά έπισκεψθή πού το θνατόν γρηγορότερα ή μετανάστευση, γιάτι μια ίσχυη στρατιά Τούρκων Ξεναούσε κιόλας από την Τρίπολι έναντιόν της Μάνης.

Μέσα σε λίγες, λοιπόν, ήμέρες, 730 Μανιάτες, μαζί με τις οικογενείες των, άποχρητέψαν γιά πάντα την πατρίδα, τους συγγενείς και τους φίλους — όσοι προηψήσαν να καταφύγουν στα άσπίτηα βουνά, γιά νά μήν έγκαταλείψουν το πάτρο έδαφος — και κατέβηκαν στό λιμάνι του Ούλου. Εκεί τους περιμεναν έπιτήδες ναυπηγικά εντομητάκι Γαλλικά πλοία, τα όποια τους μετρεσαν στή Γένοβα και τους άποδιόβασαν εκεί, κατά τα τέλη του έτους 1675.

Στή Γένοβα οι μετανάστες έβρισαν έπί δύο μήνες περίοον, όσο να συμφωνήσουν οι άρχηγοί κι' οι προκρινές των τους όρους της έγκαταστάσεως μαζί με τις 'Αρχές της Δημοκρατίας. Στά τελευταία, κι' άρου ύπευχόθησαν σε πολλά πράγματα οι Φιλέλληνες Γενουσιόοι, συνεταιρήθη το άκόλουθο έπισημο πρακτικό, το όποιο καθορίζει ακριβώς τις άμοιβαίες σχέσεις μεταναστών και Δημοκρατίας, και το όποιον παραθέτουμε διόκληρο, επειδή είνε σπάνιο και θεωρείται συγχρόνως ως μεγάλης ιστορικής σημασίας:

«Έν Γενουή τη 18 'Ιανουαρίου 1676
«Αρθρον Α'.—'Η Δημοκρατία της Γενουσίας έχει την γνώμη, όπως ή εις Κορσική — και χάρητι 'Υψίστου — άποκατασταθησόμενη 'Ελληνική άποικία, χρεωστεί νά υπάγεται θρη-

σκευτικώς και πνευματικώς εις τον Πάπαν, διατηρούσα όμως το (δρθόδοξον) 'Ανατολικον δόγμα, όπως τουτό συγχωρείται εις την Παπικήν 'Επικράτειαν και εις τα βασίλεια της Νεαπόλεως και της Σαρδηνίας. Μετά τον θάνατον των ζώντων εισέτι 'Ελλήνων κληρικών — επισκόπου, ιερέων και μοναχών — οι όποιοι ήλθον μετά των άποίκων, οι διαδοχοί των θά χειροτονούνται από τον Πάπαν, και θα διατελούν υπό τας διαταγάς του Καθολικού επισκόπου της έπαρχίας των.

«Αρθρον Β'.—Οι άποικοι από της στιγμής ταύτης θεωρούνται ύπηκοοι της Γενουσιούσις Δημοκρατίας και θα διοικούνται από τον διοικητήν—τοποτηρητήν της.

«Αρθρον Γ'.—Οι άποικοι χρεωστούν νά ύπηρευον πιστως την Δημοκρατίαν, κατά έξρην και κατά θαλάσσαν.

«Αρθρον Δ'.—Οι άποικοι θα όρκισθούν πίστιν και ύπαταγήν εις τους νόμους και εις το καθεστώς της Δημοκρατίας και ύποχρεούνται νά πληρώνουν τακτικώς τους φόρους των.

«Αρθρον Ε'.—'Η Δημοκρατία παραχωρεί δωρεάν εις τους άποίκους τας γαίαις της Παομίας, Ρεβίδας και Σαλονιας, άπασας έπί της νήσου Κορσικής, καθώς και εις τους άποίκους των. Είνε περιπτώσιον θάνατον ενός άποίκου, οι γαίαι του θά διανεμηθούν εις ίσα μερίδια εις τους κληρονόμους του, είτε άρρενας είτε θήλειες. Είνε περίπτωσιον δε έλαλείμεως κληρονόμων, ή γή του άποθανόντος περιέρχεται και πάλιν εις την κατοχήν της Δημοκρατίας.

«Αρθρον Σ'.—'Η κυβέρνησις της Δημοκρατίας ύποχρεούται νά προμηθεύη εις έκαστον άποικον τα οικοδομησιμα ύλικά δια την άνέγερσιν των οικιών των, καθώς και σίτον και σπόρους. Τα έξρη αυτά θα άποδοθούν μετά παρέλευσιν 10 ετών χωρίς τόκον.

«Αρθρον Ζ'.—'Εκαστος άποικος δύναται νά έχη κλίβανον (φούρνον) και άνεμόμυλον ή νερόμυλον.

«Αρθρον Η'.—'Η άποικία δύναται νά έχη ποιμένα μικρών και μεγάλων ζώων.

«Αρθρον Θ'.—'Η Δημοκρατία έπιτρέπει γενικώς την όπλοφορίαν των άποίκων, κατόπιν όμως σχετικής άδείας από το διοικητό—τοποτηρητό της.

«Αρθρον Ι'.—Το έμπόριον παντός είδους είνε έλεύθερον, άρκει οι άποικοι να πληρώνουν τα νόμιμα δικαιώματα εις το κράτος.

«Αρθρον ΙΑ'.—'Η Δημοκρατία έπιτρέπει εις τους άποίκους να ένεργούν πολεμικάς έπίδρομας έναντιόν των Τούρκων υπό Γενουσιήσαν σημαίαν. Χρεωστούν όμως νά πληρώνουν τα δικαιώματα των κατά τόπους προζέων της και νά συμμορφώνονται με τους σχετικούς νόμους της.

«Αρθρον ΙΒ'.—'Η Δημοκρατία θα μεταφέρη δωρεάν τους άποίκους εις την Κορσικήν, και άνεξόδως θά διανεμηθή τας σχετικαίς γαίαις. Πρέπει όμως νά άποημιωθή έν καιρώ και με την παροχή πάσης εοκολίας, δια τα μέχρι τούδε έξοδά της προς διατροφήν και δια μόνην των έν τη πόλει της Γενουσίας.

Μόλις ύπευχόθη το πρακτικό αυτό των άμοιβαίων συμφωνιών και όθων, οι 'Ελληνες επιδιόδιστρην σε πλοία της Δημοκρατίας κι' άνεχώρησαν γιά την Κορσική, άρου προηγουμένως έγιναν ή άταρχώπιτες προετοιμασίες κι' ο έφοδιασμός των άποίκων με τα χρειαθή τροφήμα και εργαλεία της έγκαταστάσεως.

Στην Κορσική έφθασαν κι' αποδιόδιστρην οι Μανιάτες στις 14 Μαριου του 1676. Άμέσως έγινε ή διανομή της γής, διορίστηκε διοικητής—τοποτηρητής της άποικίας ο δραστήριος και πραγματικός Φιλέλλην Γενουσιόοις εισαγριδής 'Ισίδωρος Βιάς: ντι Κοτζιά, κι' ή έργασίης της έγκαταστάσεως προχώρησαν άμέσως με ταχύτητα και με όργανωτικό πνεύμα άξιοθαύμαστο.

Μιά σχετική μικρή άντίδοση των αυτοχθόνων Κορσικανών έναντιόν των 'Ελλήνων άποίκων, την κατέπιτξε κεραινοδόλως και γιά πάντα ο άποραπιστικός τοποτηρητής και έπειτα από 30 έτών πατρική διοίκηση, ή άποικία βρισκόταν σε ζήλευη κι' άνθηρότατη κατάστασις ευημερίας.

Τό 1743, πού την έπισκέψθη ο περιηγητής Λαμπιεράν, έκφραζόταν με άληθινό ένθουσιασμό γιά το θαυμάσιο πνεύμα των 'Ελλήνων άναγρέει δε και το άκόλουθο συνηθητικό :

«Όρισμένες ήμέρες τού έτους, οι άποικοι — κι' έπί μακρά σειρά έτών — άνέβαιναν όλοι μαζί στην ψηλότερη κορυφή του γενοτικού όρους, κι' από κει, βλέποντας τα μακρινά βουνά της σκλαβοεινής πατρίδος των 'Ελλάδος, τα χαίροισαν με τα μάτια βοικωμένα από τα δάκρυα :

—Χαίρε 'Ελλάς !... Χαίρε προσφιλής γή των προζώνων μας !... Χαίρε Μάνη άνιχητή και ήρωική !...